

NORGES HØYESTERETT

Den 17. desember 2014 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Schei og dommerne Tønder og Bull i

HR-2014-02460-U, (sak nr. 2014/2153), sivil sak, anke over kjennelse:

A (advokat Britt Onseng)

mot

Staten v/Skatt sør (Kommuneadvokaten i Oslo v/advokat Ingolf Skaflem)

A, hans konkursbo (advokat Ivar Strømsjordet)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder videre anke over kjennelse om åpning av konkurs.
- (2) Staten v/Skatt sør begjærte 12. juni 2014 boet til A tatt under rettens behandling som konkursbo. A er registrert som innehaver av enkeltpersonforetaket B. Foretakets registrerte formål er oppføring av bygninger mv. Foretaket ble opprinnelig registrert i Foretaksregisteret som "B", med drift av gatekjøkken som formål. Foretaksnavnet og formålet ble endret 30. november 2011.
- (3) Grunnlaget for konkursbegjæringen var merverdiavgift for sjette termin 2012 og første til fjerde termin 2013, totalt 250 257 kroner inklusive renter og gebyrer på begjæringstidspunktet. Fordi det ikke var innkommet omsetningsoppgaver for terminene, var merverdiavgiftskravet skjønnsmessig fastsatt i medhold av merverdiavgiftsloven § 18-1 første ledd bokstav a.
- (4) Drammen tingrett avsa 25. juni 2014 kjennelse med slik slutning:

**"Boet til A, organisasjonsnummer/fødselsnummer ----87----- postadresse ----- vei 0, X kommune
innehaver av enkeltpersonforetaket B, org.nr. -----
postadresse ---- Plass 0, X kommune
forretningsadresse ---- Plass 0, X kommune
tas under behandling som konkursbo."**
- (5) A anket tingrettens kjennelse. Han anførte blant annet at han opprinnelig hadde etablert

gatekjøkkendrift sammen med sin bror C, men at denne driften ble avviklet høsten 2011, og at broren etter dette har endret foretaksnavn og drevet videre i byggbransjen uten As tillatelse eller kunnskap.

(6) Borgarting lagmannsrett avsa 26. september 2014 kjennelse med slik slutning:

"Anken forkastes."

(7) Lagmannsretten la til grunn at A formelt sett er ansvarlig for merverdiavgift som enkeltpersonforetaket er pliktig til å betale, og at dette også var erkjent. Lagmannsretten fant det ikke nødvendig å ta stilling til anførselen om at As bror hadde drevet virksomheten videre uten hans tillatelse eller kunnskap.

(8) A har anket lagmannsrettens kjennelse videre til Høyesterett. Anken er angitt å gjelde saksbehandlingen og rettsanvendelsen. Han har i korte trekk gjort gjeldende:

(9) Lagmannsretten har uriktig lagt til grunn at A har erkjent ansvar for konkursskravet og at det er uten betydning hva A hadde kunnskap om med hensyn til brorens virksomhet. Verken enhetsregisterloven § 24 eller merverdiavgiftsloven gir rettslig grunnlag for å pålegge A ansvar. For at en person skal kunne pådras ansvar for krav på merverdiavgift, må han faktisk ha utøvd merverdiavgiftspliktig virksomhet.

(10) A har lagt ned slik påstand:

- "1. Borgarting lagmannsretts kjennelse av 26.9.2014 om å forkaste anke over åpning av konkurs i As bo oppheves.**
- 2. A tilkjennes saksomkostninger for Borgarting lagmannsrett samt for Høyesterett med tillegg av renter etter forsinkelsesloven § 3 første ledd, første punktum fra forfallstid til betaling skjer."**

(11) *Staten v/Skatt sør* har inngitt tilsvaer, og har i korte trekk gjort gjeldende:

(12) En rekke av anførselene i anken retter seg mot forhold som ikke kan prøves i en videre anke. Det foreligger ikke feil ved lagmannsrettens saksbehandling eller generelle lovtolkning. Lagmannsretten har riktig bygd på at staten må kunne forholde seg til den som formelt er registrert som innehaver av enkeltpersonforetaket, jf. enhetsregisterloven § 24 og merverdiavgiftsloven § 1-3 bokstav d.

(13) *Staten v/Skatt sør* har lagt ned slik påstand:

"Anken forkastes."

(14) *A, hans konkursbo* er gjort kjent med anken. Bostyrer har opplyst at boet ikke vil inngi merknader eller nedlegge påstand for Høyesterett.

(15) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset av tvisteloven § 30-6, jf. konkursloven § 149 første ledd. Det innebærer at ankeutvalget kan prøve lagmannsrettens saksbehandling og generelle rettslige forståelse av en skreven rettsregel.

(16) Lagmannsretten tok som nevnt ikke stilling til As anførsel om at han ikke hadde hatt kunnskap om brorens fortsatte næringsvirksomhet i hans navn, ettersom lagmannsretten mente at A uansett måtte være ansvarlig for merverdiavgiftkrav som brorens virksomhet hadde ført til. Lagmannsretten viste i denne forbindelse til enhetsregisterloven § 24 og merverdiavgiftsloven § 1-3.

- (17) Det følger av enhetsregisterloven § 2 at Merverdiavgiftsregisteret er et register tilknyttet Enhetsregisteret. Enhetsregisterloven § 24 annet ledd lyder slik:
- "Meldepliktige forhold som ikke er meldt, og som er i strid med det som er registrert, kan ikke gjøres gjeldende overfor tredjemann, med mindre denne kjente eller burde kjent forholdet."**
- (18) Som det fremgår av spesialmotivene til bestemmelsen i Ot.prp. nr. 11 (1993–1994) side 63, er den ingen selvstendig regel om legitimasjonsvirkningene av registreringen, den får bare betydning i forhold til andre legitimasjonsregler.
- (19) Merverdiavgiftsloven § 1-3 første ledd bokstav d definerer "avgiftssubjekt" som den som er eller skal være registrert i Merverdiavgiftsregisteret. Dette er ikke en legitimasjonsregel, men en samlebetegnelse for de personer som reelt sett har plikt til å beregne og betale merverdiavgift, og som dessuten er registreringspliktige, jf. Ot.prp. nr. 76 (2008–2009) side 22–23.
- (20) Man kan derfor ikke utlede av disse to bestemmelsene at den som har registrert et enkeltpersonsforetak i Enhetsregisteret, dermed blir ansvarlig for merverdiavgiftskrav som er oppstått ved at en annen person har drevet avgiftspliktig virksomhet ved å utgi seg for å være den registrerte personen, og uten at den registrerte har gitt tillatelse til det eller hatt kunnskap om virksomheten.
- (21) Ankeutvalget nevner i denne forbindelse at søksmålsfristen i merverdiavgiftsloven § 20-1 tredje ledd ikke er til hinder for at gyldigheten av et avgiftsvedtak prøves prejudisielt i forbindelse med en begjæring om konkursåpning, jf. Rt. 1977 side 1235 på side 1247, om den tilsvarende § 48 nr. 5 i daværende skattebetalingslov.
- (22) Lagmannsretten skulle derfor ha tatt stilling til anførselen om at merverdiavgiftskravet rettet mot Farkhari ikke kunne gjøres gjeldende mot ham fordi kravet var knyttet til virksomhet drevet av hans bror uten Farkharis tillatelse eller kunnskap.
- (23) Lagmannsrettens kjennelse må etter dette oppheves.
- (24) A har krevd seg tilkjent sakskostnader. Kravet tas til følge, jf. tvisteloven § 20-2 jf. § 20-8. Ankeutvalget finner at sakskostnadene passende kan settes til 6 000 kroner med tillegg av merverdiavgift, til sammen 7 500 kroner. I tillegg kommer rettsgebyret på 5 160 kroner.
- (25) Avgjørelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

1. Lagmannsrettens kjennelse oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler staten v/Skatt sør 12 660 – tolv tusen sekshundre og seksti – kroner til A innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen.

Bård Tønder
(sign.)

Tore Schei
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Riktig utskrift: